

Sekcija za feministička istraživanja
i kritičke studije maskuliniteta

NAGRADA “ANDJELKA MILIĆ”

2016.

Ove godine po prvi put se dodeljuje nagrada „Andjelka Milić“ za feminističko stvaralaštvo u oblasti nauke i kulture, kao i za podršku tom stvaralaštvu i primenu feminističkih ideja u različitim oblastima društvenog života. Žiri u sastavu: dr Marina Hughson, dr Dubravka Djurić i dr Ivana Kronja, jednoglasno je doneo sledeće odluke:

Osnovne nagrade u četiri kategorije

1. Za najbolji naučni rad domaće autorke ili autora u oblasti društvenih i humanističkih nauka (uključujući studije kulture) i nauke o umetnosti, koji je objavljen u prethodnoj kalendarskoj godini (2015), u zemlji i/ili inostranstvu, a koji predstavlja značajan naučni doprinos rodnim studijama (teoriji i istraživanjima) u Srbiji.

Nagrada se dodejuje prof. dr BILJANI DOJČINOVIĆ za knjigu „Pravo sunca: drugačiji modernizmi“ (Akademska knjiga, Novi Sad, 2015).

“Pravo sunca” je knjiga koja u srpski kulturni kontekst književne teorije, istorije i kritike unosi značajnu novinu u pristupu. Autorka u središte pažnje, kao i do sada, postavlja period modernizma, ali taj fenomen posmatra na široj geokulturalnoj skali nego što je to do sada činila. Pored srpskih, američkih i britanskih autorki, ona se usredsređuje i na irske i kineske modernistkinje. Biljana Dojčinović je u ovoj knjizi izgradila sopstveni pristup modernizmu, ukazujući na aktuelne teorije svetske književnosti. Književnost se u njima shvata kao globalni sistem, a u tom sistemu ona posebnu pažnju poklanja srpskom modernizmu pokazujući njegove sličnosti, ali i specifičnosti, u odnosu na hegemonu modernizma. Knjiga je vešto pisana, stilom koji je razumljiv ne samo naučnicama/naučnicima, studentkinjama/studentima, već i široj publici koja se zanima za književnost.

Biljana Dojčinović, feministička naučnica, diplomirala je, magistrirala i doktorirala na Filološkom fakultetu u Beogradu, na kojem radi kao vanredna profesorka. Objavila je monografije: *Ginokritika: rod i proučavanje književnosti koju su pisale žene* (1993), *Kartograf modernog sveta* (2007), *GendeRingS* (2006), *Susreti u tami: Uvod u čitanje Virdžinije Vulf* (2011), itd. Predavačica je i osnivačica Centra za ženske studije i komunikaciju, uređivala je časopis *Genero*, na Filološkom fakultetu vodi projekt i pokrenula je časopis „Knjiženstvo: teorija i istorija ženske književnosti na srpskom jeziku do 1915. godine”. Kao posebno važan deo ovog projekta ističe se baza podataka o srpskim autorkama, koja je zamišljena kao realizacija digitalne humanistike, i stoga je veoma relevantna za dalje proučavanje srpskih književnica.

2. Za podršku razvoju stvaranja znanja iz oblasti rodnih studija u Srbiji (teorija i istraživanja).

Nagradu ravnopravno dele naučni časopis TEMIDA i ZAVOD ZA RAVNOPRAVNOST POLOVA, Novi Sad, Vojvodina.

Naučni časopis TEMIDA izlazi redovno od 2002. godine. TEMIDA je časopis o viktimizaciji (stradanju), ljudskim pravima i rodu. Časopis objavljuje naučne i stručne radove koji za svoj predmet imaju problem žrtava kriminaliteta, rata, kršenja ljudskih prava i drugih oblika stradanja (sa posebnim naglaskom na probleme žena, dece, manjinskih grupa, invalidnih lica i drugih kategorija koje su posebno izložene viktimizaciji), strah od kriminaliteta, kršenje ljudskih prava u zatvoru i u krivičnom postupku, prevenciju viktimizacije i slično. Časopis je dao važan doprinos u afirmaciji feminističkih istraživanja, posebno u oblasti kriminologije, ali i šire. Njegova izrazita multidisciplinarnost i otvorenost, kao i doslednost u održavanju kvaliteta, predstavljaju snažan podsticaj za dalji razvoj rodnih studija u Srbiji.

Vesna Nikolić Ristanović je osnivačica i glavna i odgovorna urednica “Temide”. Ona je redovna profesorka Univerziteta u Beogradu, na Fakultetu za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju- Odeljenje za prevenciju i tretman poremećaja ponašanja. Vesna Nikolić Ristanović je i osnivačica i prva predsednica, a od 2006. godine i Direktorica Viktimološkog društva Srbije. Ona ima iza sebe veoma veliki broj istraživačkih i ekspertskih projekata. U najznačajnije se ubrajaju istraživanja: “Žene, nasilje i rat”, “Društvene promene, rod i nasilje: uticaj rata i društvene tranzicije na nasilje nad ženama – komparativno istraživanje u Srbiji, Makedoniji, Bugarskoj i Mađarskoj” kao i istraživanja nasilja u porodici, kriminaliteta žena i trgovine ženama i muškarcima u Srbiji. Vesna Nikolić-Ristanović je i članica redakcije međunarodnog časopisa *Feminist Criminology (SAD)*. Vesna je i inicijatorica i koordinatorica radne grupe Viktimološkog društva Srbije, koja je napisala predlog izmena relevantnih zakona o nasilju u porodici, trgovini ljudima i seksualnom nasilju. Veći deo predloga je postao deo važećeg zakonodavstva u Srbiji u periodu 2001- 2005.

Zavod za ravnopravnost polova je pokrajinska institucija osnovana 2004. godine u Novom Sadu. Odlukom Skupštine APV. Prva direktorka Zavoda i inicijatorka njegovog osnivanja je bila Zorana Antonijević. Sadašnja direktorka Zavoda, Vesna Šijački, je na čelu Zavoda od 2007.godine. Zavod je osnovan kao stručno vladino telo u cilju efikasnijeg sprovođenja monitoringa u oblasti rodne ravnopravnosti i stvaranja preporuka za integraciju rodne perspektive u sve politike, mere, akcije i programe koje pokrajinska vlada donosi i sprovodi. Zavod je od početka svog uspostavljanja aktivno podsticao istraživanja iz oblasti ženskih i rodnih studija, te je objavio niz publikacija koje su rezultat originalnih feminističkih istraživanja, kao i publikacije kojima se podstiče žensko stvaralaštvo. Pokrajinski zavod za ravnopravnost polova se tokom svog jedanaestogodišnjeg rada nametnuo i dokazao kao relevantan mehanizam za ostvarivanje rodne ravnopravnosti u Vojvodini i Srbiji, upravo kroz pokretanje i sprovođenje istraživanja i kreativnu upotrebu novog znanja u različitim oblastima društvenog života.

Vesna Šijački direktorka Zavoda za ravnopravnost polova je diplomirala na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, grupa za jugoslovenske književnosti sa opštom književnošću. Kao direktorka Kulturnog centra u Rumi (2000-2004) i Zavoda za kulturu Vojvodine u Novom Sadu (2005-2007) koordinirala i organizovala programe i međunarodne projekte kao što su: *Interetnička komunikacija putem medija kao afirmacija multikulturalnosti i tolerancije u Vojvodini*; *Prvi regionalni susret u Vojvodini Asocijacije evropskih gradova i regija kulture*; *Seminar o strateškom menadžmentu kulturnih centara u SCG*; *uključujući i brojne muzičke i pozorišne festivale* koji promovišu umetničko stvaralaštvo i kulturni identitet srpskog naroda i nacionalnih zajednica u APV. U maju 2007. prvi put imenovana za direktorku Zavoda za ravnopravnost polova. U četvorogodišnjem mandatu u Zavodu pokrenula je i rukovodila istraživačkim, promotivnim i edukativnim programima. Koncipirala je programe i situirala Zavod kao jedinstvenu, vodeću ustanovu u regionu u oblasti rodne ravnopravnosti fokusirajući institucionalnu i medijsku pažnju na *Žene na selu*, *Žene menadžerke*, *Romkinje*, *Žene sa invaliditetom* i *Žene u politici*.

- 3. Za uvođenje ili podsticanje praksi koje značajno doprinose uspostavljanju rodne ravnopravnosti u organizacijama, institucijama ili u lokalnim zajednicama, na osnovu saznanjih uvida ostvarenih putem feminističkih istraživanja i kritičkih studija maskuliniteta.**

Nagrada se dodeljuje prof. dr JOVANKI ŠARANOVIĆ, direktorki Instituta za strategijska istraživanja, Ministarstva odbrane

Dr Šaranović je dala ključni doprinos u afirmaciji rodne ravnopravnosti u vojsci. Dr Šaranović u svojim naučnim radovima demistifikuje patrijarhalnu ideologiju u sektoru bezbednosti, ali i formuliše ideje o merama i aktivnostima kojima se postepeno mogu menjati stereotipi i otklanjati diskriminacija, kako bi učešće žena u vojnoj službi

doprinelo i menjanju same vojske, doprinoseći da ona bude garant mira i stabilnosti. Kao direktorka Instituta za strategijska istraživanja inicirala je i organizovala tri konferencije o rodnoj ravnopravnosti u sistemu odbrane. Mere koje su poslednjih godina preduzete u MO i VS radi otklanjanja barijera za prijem žena u profesionalnu vojnu službu imale su za posledicu vidne promene u dva bitna indikatora rodne ravnopravnosti : 1. konstantno povećanje procentualne zastupljenosti žena u ukupnom sastavu Vojske, 2. proširivanje područja radnog anagažovanja žena u Vojsci, tj. povećanje broja dužnosti koje su im pod istim uslovima dostupne kao i muškarcima. Najveći iskorak ka višim standradima rodne ravnopravnosti u VS, bio je početak školovanja devojaka na VA i Medicinskom fakultetu VMA, a od 2014. godine i u Vojnoj gimnaziji, pri čemu je otkolonjena i poslednja ozbiljna barijera na putu ostvarivanja suštinske rodne ravnopravnosti.

Trenutno se nalazi na dužnosti direktorke Instituta za strategijska istraživanja. Rukovodila je istraživačkim projektima: „Obim i modaliteti angažovanja žena u savremenim armijama“; „Stavovi srednjoškolske omladine o školovanju na Vojnoj akademiji; Javnost Vojske Srbije o reformi vojske i bezbednosnim integracijama“; „Prilagođenost studenata VA uslovima školovanja i obuke“, „Rodni aspekt u vojnoj profesiji“. U okviru realizacije programa reforme sistema odbrane bila je na čelu radne grupe za školovanje devojaka na Vojnoj akademiji VS. Pored primarne dužnosti direktorke Instituta za strategijska istraživanja, postavljena je i za savetnicu ministra odbrane za rodna pitanja. Članica je Multi-sektorskog koordinacionog tela Vlade Srbije i predstavnik MO u izradi Nacionalnog akcionog plana za izradu NAP za implementaciju Rezolucije SB UN 1325 u periodu 2010-2015 i član radnog tima Vlade Srbije za izradu novog NAP za period 2016-2020. Autorka je i koautorka sedam knjiga, velikog broja naučnih i stručnih članaka iz oblasti bezbednosti, odbrane, civilne zaštite i rodne ravnopravnosti. Članica je uređivačkog odbora časopisa „Vojno delo“, „Vojnoistorijski glasnik“, i „Военен журнал“ iz Sofije.

-
- 4. Za kreativni poduhvat iz svih područja stvaralaštva koji koristi saznanja iz oblasti feminističke teorije i istraživanja, kao i kritičkih studija maskuliniteta, i na originalan i komunikativan način prenosi poruku o vrednosti i značaju rodne ravnopravnosti.**

Nagrada se dodeljuje MILENI BOGAVAC i Vojkanu Arsiću za predstavu - CRVENA – SAMOUBISTVO NACIJE, Bitef teatar i E8, 2015.

Predstava ***Crvena-Samoubistvo nacije*** dramaturškinje Milene Bogavac, u režiji Vojkana Arsića, koji potpisuje i koncept i dizajn scene, i produkciji Centra E8 i Bitef teatra iz Beograda 2015. godine, jeste umetnički oblikovana feministička kritika

postojećih rodnih režima u Srbiji, u kojoj je, prema rečima autora, „Mizoginija uzrok demografske katastrofe”. Tekst predstave nastao je sažimanjem novinskih članaka, govora političara, pop-folk pesama, uličnih grafita i teksta *Slem Srba s krstačama* kao kolektivnog dela izvođača, uz naslovni song *Crvena* iz 2004., a izvodi je 16 muških glumaca koji osvešćuju proces rodnog konstruisanja mizogine i šovinističke muškosti na ovim prostorima danas. Realizovana u post-dramskom i akcionom maniru sa elementima muzičko-plesnog teatra, ***Crvena-Samoubistvo nacije*** osvetljava probleme demografskog razvoja Srbije iz feminističke perspektive, ukazujući na mizogoniju i bezizlazan položaj mladih kao osnovni uzrok populacione krize. Predstava razotkriva složene društvene mehanizme koji stoje u osnovi psihološko-emotivnog nesporazuma muškaraca i žena, i to čini na društveno-angažovan i originalan način.

Milena Minja Bogavac je diplomirala je dramaturgiju na FDU u Beogradu. Angažovana je kao književnica, dramaturškinja, pozorišna rediteljka, članica pozorišnih trupa, koordinatorka okruglih stolova i programa na Bitefu i u drugim institucijama kulture i voditeljka radionica u oblasti drame i obrazovanja. Piše, izvodi i vodi radionice iz slem-poezije. Napisala je više od 15 pozorišnih komada, koji su prevedeni na više jezika i uvršteni u nekoliko antologija savremene drame. Dobitnica je brojnih značajnih nagrada i priznanja: „Borislav Mihajlović – Mihiz“ za dramsko stvaralaštvo, „Josip Kulundžić“ za „izuzetan uspeh u oblasti pozorišta“, nagrade za najbolju polifonu autorku 16. Bitef Polifonije 2015., itd.

Vojislav Arsić je osnivač je i izvršni direktor Centra E8. Studira pozorišnu režiju na Novoj akademiji umetnosti. Od 2001. bavi se pozorišnom režijom, produkcijom i edukacijom, PR-om i radom sa mladima. Jedan je od stvaralaca programa „Budi muško“, kroz koji mladići promovišu rodnu ravnopravnost i nenasilje, stvarajući novu sliku „Balkanskog muškarca“. Od 2010. u saradnji sa Milenom Bogavac radi predstave sa mladima, paralelno artikulišući metod nazvan *pozorište kao omladinski rad*, baziran na principima kolektivnog autorstva i jednakosti između aktivizma i umetnosti, etike i estetike, procesa i produkta, ličnog i političkog.

Posebne nagrade za značajan doprinos razvoju feminističkog znanja i feminističkog stvaralaštva u Srbiji

U želji da oda priznanje naporima i izuzetnim doprinosima koji imaju istorijski značaj za feministički pokret u Srbiji, i posebno za oblast feminističkog stvaralaštva u nauci i kulturi, žiri je odlučio da pored nagrada koje su dodeljene u četiri osnovne kategorije, dodeli i posebne nagrade. Dobitnice su (po abecednom redu):

1. **Sonja Drljević** - za pionirski doprinos razvoju ženskog pokreta u Srbiji, za podršku razvoju znanja u okviru ženskog pokreta od kraja '70-tih godina do danas.

Sonja Drljević, diplomirana inženjerka i ekonomistkinja, jedna od stubova ženskog pokreta u Srbiji, osnivačica feminističke grupe “Žena i društvo” (1979), inicijatorka i jedna od osnivačica mnogih ženskih grupa, uključujući i Centar za ženske studije (1992), i AŽIN (1997). Sonja Drljević je svoj aktivizam vezala prevashodno za ekonomsko osnaživanje žena, ali i za kros-sektorsku saradnju žena iz veoma različitih oblasti. Sonja Drljević je uvek zastupala i dosledno sprovodila ideju o potrebi povezivanja “teorije i pokreta”, pa je zato uvek aktivno uključivala feminističko znanje u sve konkretne aktivnosti na poboljšanju položaja žena.

2. Zorica Jevremović Munitić, za značajan doprinos osnivanju i razvoju feminističkog i aktivističkog pozorišta u SFRJ i Srbiji i afirmaciji getoizovanih zajednica, žena i etničkih manjina kao subjekata pozorišne umetnosti, te za delo u oblasti dramaturgije, teatarskog, TV i video stvaralaštva, istorije kulture, kritike i semiologije medija i filma.

Zorica Jevremović-Munitić je diplomirala dramaturgiju i pohađala posle-diplomske studije teorije i semiologije filma na FDU u Beogradu. Ona je dala pionirski doprinos utemeljenju alternativne i feminističke pozorišne delatnosti u Srbiji, osnivajući „pozorišta kvarta” u getoizovanim zajednicama, uličnim prostorima, psihijatrijskim bolnicama, kao i trupu „PUT5a”, feminističko pozorište u Autonomnom ženskom centru protiv seksualnog nasilja (1997–1999).

Dramska spisateljica, pozorišna i video-rediteljka u više alternativnih i neformalnih grupa i na televiziji i antiratna aktivistkinja tokom devedesetih godina 20. veka, Jevremović Munitić je istaknuta teoretičarka stripa, televizije, teatra, animacije i kulturne istorije, a njeni teorijski tekstovi i kritike objavljeni su u knjigama: *Semiološki krugovi* (2001), *Spotovi nostalgije* (2006), *Dupli pas* (sa tekstovima njenog pokojnog supruga, filmskog kritičara i kulturologa Ranka Munitića) (2012) i drugim. Od 2012. direktorka je beogradskog Centra za medije *Ranko Munitić* i urednica regionalnog časopisa za medije i kulturu *Medianthrop*.

3. Nadežda Radović - za stvaralaštvo u oblasti književnosti i publicistike, kao i za medijsku afirmaciju feminističkog stvaralaštva u svim oblastima.

Nadežda Radović je diplomirana filozofkinja. Od 1990. godine ona je aktivistkinja, osnivačica Beogradskog ženskog lobija, 1994-2001, osnivačica i koordinatorica sigurnih ženskih kuća, od 1990. osnivačica i koordinatorica SOS-a za žene i decu žrtve nasilja, itd. Autorka je i urednica dvadesetak knjiga iz različitih oblasti i različitih žanrova, kao i više stotina novinskih članaka i publicističkih priloga. Nadežda je takodje i autorka feminističke poezije, koju je objavljivala u “Profemini” i “Književnim novinama”, kao i u posebnoj zbirci poezije pod nazivom “Sebi samoj”.

4. Jasmina Tešanović - za doprinos feminističkom pokretu i za feminističko književno stvaralaštvo.

Jasmina Tešanović je 1978. godine, zajedno sa Žaranom Papić i Dunjom Blažević, organizovala prvu feminističku konferenciju u Istočnoj Evropi. Zajedno sa Slavicom Stojanović, Jasmina Tešanović pokreće 1994. godine feminističku izdavačku kuću "Feministička 94". Prva knjiga Jasmine Tešanović "Nevidljiva knjiga" postala je manifest alternativne srpske feminističke/mirotvorne kulture. Od tada je objavila više knjiga, zbirki eseja i pozorišnih komada, prevedenih ili pisanih na nekoliko jezika. Autorka je široko rasprostranjenog „dnevnika političkog idiota”, napisanog za vreme rata tokom 1999.

5. Slobodanka Vilić Konstantinović - za istraživanja u oblasti kriminologije i razvoj pravnih studija roda i njihovo uvođenje u univerzitetsku nastavu.

Dr Slobodanka Konstantinović-Vilić, redovna profesorka Pravnog fakulteta u Nišu u penziji, je pionirka rodnih studija u kriminologiji i viktimologiji u Srbiji. Feministička istraživanja je započela još 1970-ih godina. Magistarsku tezu pod nazivom "Delinkvencija maloletnica", odbranila je na Pravnom fakultetu u Nišu 1980. godine. Doktorsku disertaciju na temu "Žene ubice" odbranila je na istom fakultetu 1984. godine. Feministička istraživanja i metodologiju uvela je u nastavu kriminologije još tokom 1990-ih godina, a kasnije i u nastavu penologije, viktimologije, pravnih studija roda i u kliničko pravničko obrazovanje. Napisala je preko 150 radova iz oblasti feminističke kriminologije, penologije i viktimologije, kao i pravnih studija roda.

u Beogradu, 22.februara 2016.